

GÜNÜMÜZ IŞIĞINDA ATATÜRKÇÜLÜĞÜN “LAİKLİK”, “MİLLİ EGEMENLİK” ve “MİLLİ BİRLİK VE BERABERLİK” İLKELERİ

İsmet Giritli*

-I-

3 Mart, 3 Mart 1924 günü TBMM'nin kabul ettiği 429, 430, 431 sayılı kanunların yıldönümüdür. Bu kanunlarla Şeriye ve Evkaf Bakanlığı kaldırılarak yerine Diyanet İşleri Başkanlığı kurulmuş, eğitim ve öğretim Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetiminde birleştirilmiş ve Halifelik kaldırılmıştı.

Bu nedenle 3 Mart 1924 gününün Türkiye Cumhuriyeti'nin laikleşmesinde önemli bir aşama olduğu ve bu üç kanunun Türkiye Cumhuriyeti'nin laik hukuki alt yapısını kurduğu kabul edilmektedir.

Oysa bilindiği üzere laiklik, Türk inkılabının temel taşı, Atatürkçü düşünce sisteminin özünü oluşturan akılcı ve bilimsel tutumun ayrılmaz parçası ve onun zorunlu sonucudur. Diğer taraftan laiklik, Türk inkılabının temel hedefi olan çağdaşlaşmanın vazgeçilmez şartıdır. Laiklik olmadan ne akılcı yaklaşımın varlığından söz edilebilir, ne de çağdaşlaşma hedefine ulaşılması mümkün olabilir. Zira "Çağdaş toplum" demek, "Laik toplum" demektir. Başka bir deyimle "Laik toplum" olmadan "Çağdaş toplum" olmak mümkün değildir. Bilindiği gibi, İslamlık'ın, Hıristiyanlık'ın aksine, hem bir din hem de bir devlet düzeni olarak sosyal hayatın geniş bir bölümünü düzenlemiş olması nedeni ile memleketimizde devlet ve hukuk düzenini din kurallarından ayırma çabası Atatürk'e gelinceye kadar, daima direnişle karşılaşmış, İslamiyet'te din ve devletin birbi-

* Prof. Dr.

rinden ayrılamayacağı iddia edilmiştir. Yüzyıllar süren bu çatışmanın tek çözüm yolu: Dinin, kişinin vicdan alanına ilişkin olduğunu ve sadece inanç ve ibadet konularını kapsadığını, dünya işlerinin ise, dünyevi iktidarlar tarafından ve din kurallarına göre değil, toplumun değişen ve gelişen ihtiyaçlarından kaynaklanan akılcı kurallara göre yürütüleceğini kabul etmektir. İşte Atatürk'ün ve Atatürkçü laikliğin Türkiye'de gerçekleştirmek istediği şey budur. Ne var ki bu büyük hedefe, bilindiği üzere, bir aşamada varılamamış ve "Laikleşme süreci" çeşitli aşamalardan geçmiştir. Gerçekten yine bilindiği üzere, 23 Nisan 1920'de Milli egemenlik ilkesine dayalı TBMM yönetimi kurulmuş, 1 Kasım 1922'de Saltanat kaldırılmış ve 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilerek devlet yapısının laikliğe gidişinde büyük adımlar atılmıştır. Fakat bu konuda en önemli, gerçekçi ve sağlıklı adım, bu yıl 73. kabul yıldönümünü kutladığımız 3 Mart 1924 tarihli üç kanunla atılmış, en son aşama ise, anayasada yer alan devlet dini ile ilgili hükümlerin anayasadan, 10 Nisan 1928 değişikliği ile çıkarılarak memleketimizde "laik devlet" esasının hukuken gerçekleştirilmesi olmuştur.

-II-

Toplumumuzda yeterince anlaşılammış ve bunun sonucu olarak farklı tariflere konu olan "Laiklik, Devletçilik, İnkılapçılık, Milliyetçilik ve Muhafazakârlık" gibi birçok kavram vardır. Gerçekten, ya yanlış anlaşıldığı veya kasıtlı olarak yanlış değerlendirildiği için muhafazakârlık, bazılarınca her türlü yeniliğe ve gelişmeye karşı olmak anlamında "Tutuculuk" zannedilir. Oysa geniş anlamıyla muhafazakârlık, hem milleti diğer milletlerden ayıran özelliklerin korunması, hem de geliştirilmesi demektir. Yani muhafazakârlıkta değişme karşısında ne peşin kabul, ne de peşin red söz konusudur. Zira bir toplum kaynaklarından koparak mazideki her şeye karşı bir tavır takınırsa yozlaşır, her türlü gelişmeye şuarsuzca kapanır ise zamanla fosilleşir. Kısaca, toplumları bekleyen tehlikeler, Milli kültür kökünden kopmak şeklinde görüleceği gibi, körü körüne geçmişi taklit ve mutlak olarak geçmişte ısrar etmek demek olan "İrtica-Gericilik" şeklinde de ortaya çıkabilir. Evet, hiçbir toplumda ne "Eski" sadece eski olduğu için atılamaz, ne de "Yeni" sadece yeni olduğu için, kabul edilemez. Eskiye "yeni" de zamanla ilave olunur. İşe Muhafazakârlık budur. Başka bir deyimle muhafazakârlık; "İrtica-Gericilik"ten farklı olarak, ne her tür gelişmeye kapalı, ne de her türlü gelişmeye şuarsuzca açıktır. Kısaca; muhafazakârlar, değişmeyi, toplumda olumlu sonuçlar doğurması halinde kabul ederken, mürteciler her türlü yeniliğe karşı bir tavır takınır ve her müesseseyi, yüzyıllar ve çağlar öncesindeki özellikleriyle yaşatmak eğilimini sergileyen "Radi-

callık" içinde bulunurlar. Muhafazakârlara göre, toplumun, "Ödün vermesi gereken, aile yapısı, demokratik rejim, ahlâk anlayışımız, dilimiz, dinimiz, tarihimiz, san'at-edebiyatımız ve musikimiz ile güzel örf ve adetlerimiz gibi konularda "Koruyucu", kırtasiyecilik, idare-i maslahatçılık, laubalilik, israf, sorumluluktan kaçınma, gösterişçi tüketim gibi değişmesi gereken konularda ise "Reformcu ve değişmeci" bir tavır sergilemesi lazımdır. Yayınlarında "kültürde muhafazakârlık" konusunu çok başarılı bir şekilde işleyen eski öğrencim ve meslekdaşım Sosyoloji Profesörü Dr. Mustafa E. Erkal, yukarıdaki ifadeleri açıklığa kavuşturan ve somutlaştıran şu beyanlarda bulunuyor ve aynen "Atalarımız yer sofrasında yemek yerdii diye, biz de yer sofrasında veya tahta kaşıқта ısrar mı edeceğiz? Telefon etmeyerek mektup mu yazacağız? Pantolon giymeyip şalvarda mı karar kılacağız? Peygamber Efendimizin döneminde yoktu diye otomobile binmeyerek, TV seyretmeyerek, bilgisayar kullanmayacak, radyo dinlemeyecek miyiz? Zamanı ve insanlığın istifadesine sunulmuş imkânları yakalayabildiğimiz takdirde "Muhafazakâr", tahta kaşıқта ve benzeri araç, gereç ve kıyafette ısrar ettiğimiz sürece ise muhafazakâr değil, reaksiyoner oluruz" diyor. Bizce son zamanlarda muhafazakârlıkla irtica arasındaki farkı en güzel sergileyen örnek, Afganistan'daki Taliban örgütünün TV ve sinemayı ve radyoda musiki dinlemeyi yasaklayan, erkekleri sakal bırakmaya, kadınları da kara çarşaf giymeye zorlayan davranışları olmuştur.

-III-

31 Mart 1909'da İstanbul'da meydana gelen ve İkinci Meşrutiyet rejimi ile bunun ilanında gücünü kanıtlayan İttihat ve Terakki Cemiyetini hedef alan ve tarihe bir "İrtica Denemesi" olarak geçen "31 Mart Vakası" nedir? 31 Mart olaylarından sadece 10 gün önce kurulan İttihad-ı Muhammedi adlı siyasal parti, Volkan gazetesi yayınlarına göre bu hareketlerin baş yöneticisi durumunda görüldüğü için "31 Mart Vakası" ile bu fıkra özdeşleşmiştir. Gerçekten 21 Mart 1325 (1909) günü Ayasofya Camiinde okunan mevlütten sonra, Volkan Muharriri Derviş Vahdeti'nin bir nutkuyla bir Fırkanın kuruluşu ilan edilmiş, 31 Mart 1325 (13 Nisan 1909) günü Mebusan Meclisi toplantı halinde iken (Şeriat İsteriz) sesleri ile ayaklanan askerlerin koruyuculuğunda meclise giren heyetlerden birinin başında bulunan kişiler "31 Martçı İstekleri" mebuslara bildirmişler, yasama ve yürütme organlarını kontrol altına alırken, Mebusan reisinin ve Kabinenin istifalarında rol oynamışlar, dikte ettikleri istekler arasında "Şeriatın tüm fert ve Devlet hayatına egemen olması", "mebusların dindar olmaları" gibi şartlar yer almıştır.

Merhum Prof. Tarık Zafer Tunaya; İttihad-ı Muhammedi'nin Türkiye'de kurulmuş ilk irtica partisi ve liderini 31 Mart İrtica olayının belli başlı kahramanı telakki etmektedir. 31 Mart Hareketinin ilk işaretlerini Volkan Gazetesinin başyazarı ve adı Fırka Kurucuları arasında en sonda yazılmakla beraber, lider olan İngiliz yanlısı (Kıbrıslı) Derviş Vahdeti vermiştir. Volkanda yer alan asi-lerin talepleri, "Kabinenin düşürülmesi, mebusan reisi Ahmet Rıza ve Hüseyin Cahit ile Talat Bey'in Meclisten çekilmesi", "Alaylı zabitanın açığa alınanların yerlerine iadesi", "Ahkâmi Şeriye'nin tam uygulanması" ve "bu harekete katılanların affı" istenmektedir.

Olaylar başlatıcıların planlarını aşarak daha ilk gün Adliye Nazırı Nazım Paşa, Ahmet Rıza Beye, Lazikiyye Mebusu Aslan Bey de Hüseyin Cahit Beye benzediği için öldürülmüş, Bahriye Nazırı Rıza Paşa yaralanmıştır. Belki bir "Hükümet Darbesi" şeklinde tasarlanan hareket Mektepli ve Diplomalı avına dönüşmüş, Hüseyin Hilmi Paşa Hükümet istifaya zorlanarak, yerine Tefik Paşa Hükümeti kurulmuş, nihayet 13 gün süren tehlikeli gidiş, Hareket Ordusunun İstanbul'a girmesi ile bastırılmış, Divan-ı Harpler, tutuklamalar, ağır mahkumiyetler birbirini izlemiş ve kışkırtıcıların tahriklerine kapılan 10.000 nefer İstanbul'dan taşraya yollanarak, Selanik, Kosova, Manastır Vilayetleri dahilinde çalıştırılmak suretiyle cezalandırılmıştır.

Fırka, askerleri kendi direktifleri altında hareket etmekle ödevli en güçlü yardımcılarını saymış ve bu yolda Orduyu politize etme düşüncesini uygulamaya koymuştur. Derviş Vahdeti idam edilmiş, eylemlere katılan bir çok kişi idam ve ağır cezalara mahkum olmuştur. Abdülhamit II'nin bu hareketin yapııcılarından değilse bile destekleyicilerinden sayılabileceği görüşü ortaya atılmış, Hüseyin Cahit Yalçın "Abdülhamit'in bu olayla ilişkisi vardır" derken, Yusuf Kemal Tengirşenk "31 Mart Abdülhamit'in eseri değildir. Bundan casuslar ve gericiler faydalanmışlardır", Dr. Rıza Nur ise "Abdülhamit 31 Mart Vakasında tamamen masumdur" diye yazmıştır. Buna rağmen Abdülhamit'in bu ayaklanmada rolü olduğu gerekçesi ile ve bir fetva ile 27 Nisan 1909'da tahttan indirilerek, yerine V. Mehmet Reşat'ın getirildiği bilinmektedir.

Doğrusu istenirse, 31 Mart Vakası hâlâ bilinmezlerle doludur. Bu hareketin nedenleri ve yapııcıları kimdir? Soru günümüzde bile hâlâ cevapsızdır. Hareketlerin bilinmezleri içinde bilinen gerçek; İttihad-ı Muhammedinin eylemlerin başında görüldüğü ve 31 Mart Vakasının ideolojik yönünü sağlamak ve saptamak istediğidir. Volkanda yayınlanan "Umum Askerler" imzalı bir uyarıda, İslâm kadınlarının Beyoğlu cihetlerinde dolaşmaktan ve dükkânlar içinde alış veriş yapmaktan vazgeçmeleri "umum asker kardeşler" tarafından istenmiştir. Fırka, 31 Mart ayaklanmasının bastırılmasıyla siyasal hayattan silinmiş, fakat ardında derin izler ve tepkiler bırakmıştır.

- IV -

13 Nisan 1909'da patlak veren ve fakat bu tarih, Rumi Takvime göre 31 Mart 1325'e denk geldiği için "31 Mart Olayı" olarak adlandırılan ve Şeriatçılar yani "Şeriat Devleti" taraftarları ile, İkinci Meşrutiyete ve Anayasasına karşı olanların giriştikleri bir "İrtica ayaklanması"nın yıldönümüdür.

Gerçekten, 31 Mart 1325 (13 Nisan 1909) günü ayaklanıp "Şeriat İsteriz" diye bağırانların ayaklanması, Meşrutiyet ve Anayasaya karşı girişilmiş ve günlerce sürerek ancak Hareket Ordusunun İstanbul'a girmesi ile bastırılabilmiş bir "İrtica Terörü" idi.

Oysa o zaman "Din isteriz" anlamında "Şeriat isteriz" diye bağırmanın hiçbir anlamı yoktu. Çünkü yürürlükte bulunan 1876 Anayasasınının 3. maddesi; Osmanlı Saltanatının Halifeliği de haiz olduğunu; 4. maddesi, Padişahın İslâm dininin hamisi olduğunu söylüyor; 64. madde de, üyeleri Padişah tarafından seçilen Ayan Meclisinin dine (Şeriata) aykırı gördüğü kanun tekliflerini red veya Mebusan Meclisine iade edebileceği hükmünü içeriyordu.

Öyleyse belli ki "Şeriat isteriz" diye bağırانlar veya bağırانlar, muhtemelen farkında olmayarak Anayasanın kaldırılarak sadece Kuran-ı Kerime dayalı bir "Din Devleti" istiyorlardı istiyorlardı. Oysa 3 Mart 1924'de Hilafetin kaldırılması ile ilgili TBMM toplantısında devrin Adalet Bakanı ve din bilgini Seyid Bey'in de söylediği gibi: Kuran-ı Kerim'de İslâm hilafeti hakkında bir ayet olmadığı gibi, Devlet yönetimi konusunda da Şura Suresi ile Nisa Suresinde iki ayet mevcuttur. Bu nedenle de, özellikle günümüzde, çağdaş ve demokratik bir devleti sadece Kutsal Kitabımıza dayandırmak mümkün değildir. Bunun da en güzel örneği; 11 Şubat 1979 günü İran'da yıkılan Şah Yönetimi yerine Ayetullah Humeyni'nin 30 Mart 1979 günü kurduğu "İran İslâm Cumhuriyeti"nin de Kuran-ı Kerime değil, Aralık 1979 da Ulusal Referandumda onaylanan bir Anayasaya göre yönetilmesidir.

Demek oluyor ki, günümüzde, en koyu bir Teokratik bir rejim içinde bile "Din Devleti"ni gerçekleştirmek mümkün olmadığı gibi bu, Hazreti Muhammed'in öğretisine de uygun değildir. Zira Hazreti Muhammed komşu devletlere, elçiler aracılığı ile gönderdiği Davet Mektuplarında; "Hak Dini İslâm dinidir. Bunu kabul ediniz ve fakat zannetmeyiniz ki sizin milletinize, hükümetinize el koyacağım, siz hangi hükümet şeklindeyseniz o yine aynı kalacaktır. Yalnız Hak Dinini kabul ediniz ve koruyunuz" buyurmuştur.

Hal böyleyken, günümüzde "Köktenci-Fundamentalist" olarak adlandırılan ve Kuran-ı Kerimdeki Bakara Suresinin 256. ayetinde yer alan "Dinde zorlama yoktur." esasına aykırı olarak Şeriat Devletinin kurulması Cezayir'de olduğu gibi gerekirse şiddet kullanılarak mücadeleyi emreden, aşırı akım "Din

Devleti" perdesi altında, gerçekte bir ülkeyi fanatik ve totaliter bir Dikta Rejimine götürmek istemektedir. Bu nedenle de TC; Faşizm, Nasyonal Sosyalizm, Marksizm-Leninizm gibi her biri bugün yıkılmış Totaliter Rejimlerin sonuncusu ve ötekiler gibi yıkılması mukadder olan "Köktencilik-Fundamentalizm" de, Demokratik düzenin korunması amacıyla Anayasa, TCK ve Siyasi Partiler Kanunuyla yasaklanmıştır.

-V-

23 Nisan, 23 Nisan 1920'de toplanan TBMM'nin Kuruluş Yıldönümü ve "Millî Egemenlik" Bayramıdır. Bu münasebetle Millî Egemenlik kavramının çağdaş ve bu günkü Anayasamızda ifadesini bulan şekli üzerinde kısaca duracağım.

Bilindiği üzere "Millet Egemenliği" Türk Millî Mücadelesinin ve Atatürkçülüğün temel ilkesidir. Ancak Millet Egemenliği, günümüzde meclis çoğunluğuna sınırsız yetki tanımak, azınlık üzerinde tahakküm etmek değildir. Fransız Devriminin "Kanlı" ve "Keyfi" icraatını gözönünde tutan Atatürk, "Çoğunluk istibdadı" tehlikesine dikkat çekmiş; "Meclisler de istibdad yapabilirler ve bu istibdad şahsî istibdad'dan daha tehlikeli ve öldürücü olabilir" demiştir. Tarihte bir çok diktatörler, başlangıçta, halkın çoğunluğunu sürükleyerek, seçimle işbaşına gelmişler, hatta belli aralıklarla halk oylamaları düzenleyerek çoğunluğun kendileri ile beraber olduğunu göstermeye çalışmışlardır. Bunun tipik örneği, propaganda makinesini ve totaliter rejimin imkânlarını kullanarak, Alman Halkını felâkete götüren Hitler'dir.

Oysa Demokrasinin ölçüsü; sadece halkın ve meclisin çoğunluğunu değil, serbestçe teşkilâtlanıp görüşlerini savunabilen bir Muhalefetin bulunmasıdır. Çağımızdaki Faşist, Nasyonal-Sosyalist, Komünist ve "Fundamentalist-Köktenci" totaliter rejimlerin hepsinde ise "İktidarı eleştirmek" ile "İhanet" arasında bir ayırım yapılamaz. "Eleştiri" ile "Vatana ihanet" in birbirinden ayrılmadığı bir ülkede ise Demokrasiden bahsedilemez.

İşte bu nedenle, "Çoğunlukçu Egemenlik" anlayışı günümüz demokrasilerinde, eleştiri ve muhalefete de yer veren "Çoğulcu Egemenlik"e dönüşmüştür.

Millî Mücadele ve köklü Devrim dönemlerinin 1921 ve 1924 Anayasaları "Çoğunlukçu Egemenlik"e yer verirken, İkinci Dünya Savaşı sonrasında modern anayasalarından ve "Çoğunlukçu Demokrasi" anlayışından esinlenen 1961 ve 1982 Anayasalarımız "Çoğunlukçu Egemenlik" anlayışını benimsemiştir.

Nitekim 1982 Anayasasının Anayasa metnine dahil "Başlangıç" kısmında, Egemenlik yine kayıtsız şartsız Türk Milletine verilmiş ve fakat bunu millet

adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi veya kuruluşun Anayasada gösterilen hukuk düzeni dışına çıkamayacağı vurgulanmıştır.

Bunun gibi Anayasanın "Egemenlik" kenar başlığını taşıyan 6. maddesi, 1. fıkrasında; "Türk Milleti, egemenliğini Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili organlar eli ile kullanır" demektedir. Söz konusu "Yetkili organlar" nelerdir? Bunun cevabı şudur: Yasama Organı olan Meclis, Yürütme Organı olan Cumhurbaşkanı, Bakanlar Kurulu ve Millî Güvenlik Kurulu gibi idarî kuruluşlar ve nihayet başta "Anayasa Mahkemesi" olmak üzere "Yargı"yı oluşturan yargısal organlardır. Anayasanın "Başlangıç"ında; Kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmediği ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu "ifade edildiğine göre" artık "her şeyin sahibi Meclistir" ve "Millet egemenliğinin tek temsilcisi Meclistir" gibi beyanlar, hem Anayasaya ve Çağdaş Demokrasiye ve hem de hukukî gerçeklere aykırıdır.

-VI-

Alışıl gelmişten değişik ve şaşırtıcı olmak ve bu suretle "Atatürk" ve "Atatürkçülük" konusunda "Özgün-Orijinal" görünmek isteyen sözde Atatürkçü bazı köşe yazarları, zaman zaman bu çabalarının somut örneklerini sunmaktadırlar. Nitekim 1995 de bir yazarın "Mustafa Kemal, Selanik'te değil de, Musul'da doğmuş olsaydı Atakürt mü olurdu?" garip tartışmasının gündeme geldiğini hatırlıyoruz. Aynı yazar 1997 yılının şubat ayında yazdığı bir başka köşe yazısında, "Mustafa Kemal, 'altı ok' içinde 'laiklik' yerine 'demokrasi' demiş olsaydı bu kadar çok Atatürkçümüz olur muydu?" diye sormaktadır. Bunun gibi bir başka "İkinci Cumhuriyetçi"nin, bundan birkaç yıl önce verdiği bir beyanatta; "Atatürk İlkeleri arasında 'Demokrasi' sözcüğü yok. İşte biz bunu tamamlamaya çalışıyoruz." mealinde bir beyanda bulunduğunu yine hatırlıyoruz. Öyle anlaşılıyor ki, Meşrutiyet'ten bu yana her dönemde bu çeşit "Çelişkili beyanlarda bulunmayı" bir "Fikir modası" haline sokan bu gibi "Harika Çocuklar", Atatürk'ün kurduğu CHP'nin programının bazı hedeflerini ifade eden "Altı Ok" ile "Atatürk İlkeleri"ni eş anlamda almakta, başka bir deyimle Atatürk İlkelerini "Altı Ok"tan ibaret sanmaktadırlar. Oysa daha evvel de vurguladığım üzere "Atatürk İlkeleri" Altı Ok ile sınırlanamaz. Zira Atatürkçülüğün, "Millî egemenlik", "Akla ve bilime bağlılık", "Yurtta Sulh ve Cihanda Sulh", "Millî birlik ve beraberlik" gibi başka ve önemli ilkeleri de vardır. Özellikle, Atatürk'ün Millî Egemenliğe verdiği önem herkesin malumudur. Atatürk Millî Mücadeleye, "Millî Egemenlik" bayrağı ile başlamış, emperyalizme, istibdada, esarete karşı bu bayrakla savaşmıştır. Oysa çağımızda "Millî Egemenlik" eski

bir teoriyi değil, "Demokrasi İdealini" ifade etmek üzere kullanılmakta ve Atatürk bu çağdaş yorumu benimsemiş bulunmaktadır. Nitekim Atatürk, Marksizm-Leninizm, Faşizm, Nasyonal Sosyalizm gibi çağının totaliter ideolojilerine kapılmayarak, bunların temelden yanlış olduğunu görmüş, Avrupa'da tarihin en koyu ve kanlı diktatörlüklerinin hüküm sürdüğü 1929'da: "Artık bugün demokrasi fikri daimî yükselen bir denizi andırmaktadır. 20. Yüzyıl çok müstebit hükümetlerin bu denizde boğulduğunu görmüştür" diyerek, Mussolini ve Hitler'in sonunu, Stalin'in ise itibardan düşüşünü önceden sezmiş, "Millî Egemenlik" ilkesinden güç alarak, milletine bağımsızlık, özgürlük ve çağdaşlaşma yolunu açmıştır. Kısaca Atatürk, "Demokrasi" sözcüğünü çok sık kullandığı gibi, demokrasi idealini "Millî Egemenlik" ilkesi içinde ifade etmiştir. Bu itibarla "Demokrasi" de tıpkı "Laiklik" gibi Atatürk'ün inkılabının değişmez hedeflerinden birisidir. Nitekim köşe yazarının "Darbe Anayasalar" olarak nitelendiği 1961-1982 Anayasaları "Millî Egemenlik" ilkesinden de, en az "Laiklik" ilkesi kadar söz etmektedir.

-VII-

Atatürkçü Toplumsal Dayanışma "Millî Birlik ve Beraberlik İlkesi"ne uygun hareket etmektir. Bilindiği gibi "**Kemalizm**" veya "**Atatürkçülük**" deyimleri ile ifade ettiğimiz "Atatürkçü Düşünce Sistemi", Atatürk'ün bize hitap halinde miras bıraktığı bir ideoloji değil, Mustafa Kemal Atatürk'ün beyan ve eylemlerinden oluşan bir "Yaşam Tarzı"dır. Atatürk çeşitli beyanları ile, Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesine ulaştırmak için adına "**Atatürk İlkeleri**" dediğimiz hedefler ve yöntemler gösterir ve oluştururken, Türk Toplum ve insanını tümüyle "Çağdaş" hale getirmek için, adına "Atatürk İlkeleri" dediğimiz bir seri reformu yürürlüğe sokmuştur. Atatürk İlkelerini, sadece Atatürk'ün kurduğu CHP'nin 1927 ve 1931 Kurultaylarında kabul edilen "Altı Ok"tan ibaret sayan yanlış görüşe rağmen Atatürkçülüğün "Millî Egemenlik", "Akla ve bilime bağlılık", "Yurtta sulh ve cihanda sulh" ve "Millî birlik ve beraberlik" gibi diğer bazı önemli ilkeleri daha vardır. İşte bize göre Atatürkçü Düşünce Sistemine, "**Toplumsal Dayanışma**" özellikle Millî birlik ve beraberlik ilkesini gözetmekle ve ona uymakla sağlanır.

Gerçekten Atatürk'ün "Millî Birlik ve Beraberlik" ilkesine büyük önem verdiğini ve 1919-1936 yılları arasındaki birçok beyanat ve söylevinde bunu dile getirdiğini görüyoruz. "**Onuncu Yıl Nutku**"nda; "Az zamanda çok ve büyük işler yaptık. Bu işlerin en büyüğü temeli Türk kahramanlığı ve yüksek Türk kültürü olan Türkiye Cumhuriyetidir" dedikten sonra, "Bundaki muvaffakiyeti Türk Milletinin ve Onun değerli ordusunun bir ve beraber olarak azimkarane

yürümesine borçluyuz" sözlerini eklemekte, daha çok ve büyük işler yapmak zorunluluğunu ise Millî Birlik ve Beraberlikle güçlükleri yenmesini bilen Türk Milletinin gerçekleştireceğini, bunun için de, milletimizin Millî Birlik duygusunu besleyerek geliştirmenin millî ülkümüz olduğunu söylemektedir. "Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye Halkına Türk Milleti denir" demek suretiyle Milliyetçiliğin "**Etnik İrkçilik**" demek olmadığını vurgulayan Atatürk, 1929'da şunları söylemektedir: "Bugünkü Türk Milleti siyasal ve sosyal topluluğu içinde, kendilerine Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hatta Lazlık fikri veya Boşnaklık fikri propaganda edilmek istenmiş vatandaş ve milletdaşlarımız vardır. Fakat geçmişin İstibdat devirlerinin ürünü olan bu yanlış adlandırmalar, düşmana alet olmuş birkaç gerici beyinsizden başka hiçbir millet ferdi üzerinde kederlenmekten başka bir etki meydana getirmemiştir. Çünkü bu milletin fertleri de, genel Türk toplumu gibi, aynı ortak geçmişe, tarihe, ahlaka, hukuka sahip bulunuyorlar." Atatürk aynı kanaati 1932'de: "Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı hep bir ırkın evlatları, hep aynı cevherin damarlarıdır" sözleri ile tekrarlayarak, 1935'de şunları ilave ediyor: "Bir yurdun en değerli varlığı yurttaşlar arasında Millî Birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygu ve kabiliyetlerinin olgunluğudur. Ulus varlığını korumak için, bütün yurttaşların canını ve her şeyini derhal ortaya koymağa karar vermiş olması bir ulusun en önemli silahı ve korunma vasıtasıdır." Diğer taraftan Mustafa Kemal, Millî Mücadelenin Millî Birlik ve beraberlikle, yani milletçe kazanıldığı görüşünü 1925'de: "Millî Mücadeleyi yapan doğrudan doğruya milletin kendisidir, milletin evlatlarıdır. Millet analarıyla, babalarıyla, hemşireleriyle mücadeleyi kendisine ülkü edinmiş, Millî Mücadelede Millî Ülkü, Millî İzzetinefis hakiki etken olmuştur." sözleri ile tekrarlamıştır. Mustafa Kemal Atatürk'ün, Türkiye üzerine tezgâhlanan ve vatandaşları birbirine düşürmeyi amaçlayan her türlü bölücü oyunlar hakkındaki kanaati 1929'da şu beyanında yer almaktadır: "Türk Milletinin toplumsal düzenini bozmaya yönelik didinmeler boğulmaya mahkumdur. Türk Milleti, kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen bozguncu, alçak, vatansız ve milliyetsiz beyinlerin suçlamalarındaki gizli ve kirli emelleri anlayamayacak ve onlara müsamaha edecek bir topluluk değildir. O, şimdiye kadar olduğu gibi doğru yolu görür. Onu yolundan saptırmak isteyenler ezilmeye, kahredilmeye mahkumdur." Millî Birlik ve beraberlik ilkesinden hareket eden Atatürk'ün, vatanın bütünlük ve bölünmezlik konusundaki kanaati ise, 1924 ve 1927 yıllarındaki beyanlarında ifade edilmektedir: "Bütün dünya bilmelidir ki, Türk Milleti hakkını, haysiyetini, şerefini tanıtmaya kadirdir. Türk vatanının bir karış toprağı için, bütün millet, bir vücut olarak ayağa kalkar. ... (İ)cabında vatan için bir tek fert gibi yekpare azim ve karar ile çalışmasını bilen bir millet, elbette

büyük istikbale müstehak ve namzet olan bir millettir." 1923'de "Bir milletin başarısı, mutlaka bütün Millî güçlerin bir istikamette oluşması ile mümkündür. Bu nedenle bilelim ki, elde ettiğimiz başarı, milletin güç birliği etmesinden ileri gelmiştir" diyen Atatürk, 1927'de "Memleketin huzuru, milletin kurtuluş amacı noktasında birlik ve dayanışması sağlanmadıkça, ne dış düşman istilalarının köklerini kurutmak mümkündür, ne de bundan bir fayda ve sonuç beklenmelidir" sözleri ile düşüncesini sürdürmektedir. Fakat Atatürk, Cumhuriyetin kuruluş yılı olan 1923'de bile "Toplumsal Dayanışma"yı gerçekleştirmedeki güçlüğü ve sorumluluğu şu sözlerle vurgulamaktadır: "... Bütün birlik ve beraberliğe rağmen, yine de en güzel, en doğru düşünceleri ve idealleri bozmaya çalışacak insanlara rastlanacaktır. Öylelerine karşı milletin bütün fertleri çok sert karşılık vermelidir. ... Zira bozgunculuk yapacak insanlara hoşgörü göstermek ve kıymet vermek hakkına hiç kimse sahip değildir."